

Christiansfeld Byråd
Lindegade 61
6070 Christiansfeld

06-05-04

TILSYNET

MED KOMMUNERNE
I SØNDERJYLLANDS, RIBE OG
FYNS AMTER

Vedrørende kommunens administration af aktivlovens regler om tilbagebetaling af kontanthjælp.

Statsamtet har nu afsluttet behandlingen af sagen.

Det er statsamtets opfattelse, at det vil være i strid med lovgivningen, såfremt en kommune lader en oplysning om, at kontanthjælpsmodtageren ikke er eller vil være medlem af en a-kasse, indgå i vurderingen af, om der er udvist uforsvarlig økonomi.

Det vil endvidere være i strid med lovgivningen, såfremt en kommune lader en oplysning om, at kontanthjælpsmodtageren har udmeldt sig af en a-kasse, indgå i vurderingen af, om der er udvist uforsvarlig økonomi.

Tilbagebetaling som følge af udmeldelse af en a-kasse kan således alene blive aktuel i de tilfælde, hvor en person kan bebrejdes, at den pågældende har opgivet andet forsørgelsesgrundlag, blandt andet ved at melde sig ud af sin a-kasse kort før ansøgning om hjælp.

Statsamtet foretager ikke yderligere i sagen.

Her følger en gennemgang af sagens baggrund og derefter en nærmere begrundelse for statsamtets opfattelse.

Sagens baggrund :

Statsamtet har på grundlag af en omtale i pressen anmodet Christiansfeld Kommune om en udtalelse om kommunens administration af aktivlovens regler om tilbagebetaling af kontanthjælp.

STATSAMTET SØNDERJYLLAND
H.P. HANSENS GADE 42
6200 AABENRAA

JOURNAL NR.: 2003-613/128
SAGSBEHANDLER: SBSOE
DIREKTE TELEFON: 74313183

TELEFON: 74 31 31 31
FAX: 74 31 31 74
CVR-NR. 66-75-07-28
SOENDERJYLLAND@STATSAMT.DK

EKSPEDITIONSTID:
MANDAG – ONSDAG: 8.45-15
TORSDAG: 8.45-17
FREDAG: 8.45-12

TELEFONTID:
MANDAG: 10-15
TIRSDAG-ONSDAG: 10-14
TORSDAG: 10-15
FREDAG: 10-12

Kommunen blev i den forbindelse anmodet om at oplyse, om kommunen havde truffet beslutning om, at den enkelte kontanthjælpsmodtager skulle vejledes om, at der i forbindelse med eventuel ny ansøgning om kontanthjælp ville blive stillet krav om tilbagebetaling, hvis den pågældende ikke havde indmeldt sig i en a-kasse.

Christiansfeld Kommune har den 22. juli 2003 blandt andet oplyst, at kommunen er bekendt med, at man ikke kan tvinge f.eks. unge i en arbejdsløshedskasse, men er dog af den opfattelse, at ved tilbagevendende anmodninger om kontanthjælp, hvor en person i sine arbejdsperioder kunne have opnået ret til arbejdsløshedsdagpenge, såfremt man havde forsikret sig mod ledighed, vil [oplysning herom kunne] indgå som en af flere forhold i vurderingen af, hvorvidt der foreligger uforsvarlig økonomi fra kontanthjælpsmodtagerens side.

Den 24. september 2003 har Christiansfeld Kommune oplyst, at kontanthjælpen efter kommunens opfattelse ikke alene på grund af manglende medlemskab af a-kasse kan gøres tilbagebetalingspligtig, men [oplysning herom] ville kunne indgå ved vurderingen heraf.

Den 20. november 2003 har Christiansfeld Kommune præciseret, at kommunen ikke generelt kræver tilbagebetaling af kontanthjælp for modtagere, der ikke er medlem af en a-kasse, idet sådanne afgørelser træffes efter en konkret individuel vurdering i hver enkelt sag.

Sagen drejer sig således om, hvorvidt en kommune ved vurderingen af, om der kan kræves tilbagebetaling af kontanthjælp, kan lade en oplysning om, at den pågældende borger ikke er eller vil være medlem af en a-kasse, indgå i vurderingen af, om der er udvist uforsvarlig økonomi.

Arbejdsdirektoratet har den 16. september 2003 udtalt, at en betingelse om, at en kontanthjælpsmodtager er medlem af eller melder sig ind i en a-kasse for at modtage kontanthjælp uden tilbagebetalingspligt, ikke er lovlig.

Arbejdsdirektoratet præciserer, at det er frivilligt, om en person søger at forsikre sig mod arbejdsløshed, og der kan ikke efter aktivloven stilles krav om medlemskab af foreninger mv. for at få kontanthjælp uden tilbagebetalingspligt. Arbejdsdirektoratet bemærker endeligt, at det således vil være ulovligt at gøre hjælpen tilbagebetalingspligtig alene af den grund, at en person ikke er eller vil være medlem af en a-kasse.

Statsamtet har den 3. februar 2004 anmodet Arbejdsdirektoratet om at præcisere, hvorvidt en oplysning om, at en person ikke er eller ikke vil være medlem af en a-kasse, efter direktoratets opfattelse, kan indgå i bedømmelsen af om der er tale

om uforsvarlig økonomi i aktivlovens § 93, stk. 1, nr. 1's forstand.

Statsamtet henviste til sidste afsnit i direktoratets skrivelse af 16. september 2003, hvoraf fremgår, at hjælpen ikke kan gøres tilbagebetalingspligtig **alene** (fremhævnning foretaget af statsamtet) af den grund, at man ikke vil er eller vil være medlem af en a-kasse.

Efter statsamtets opfattelse ville det ikke være sagligt at lade en oplysning om fravalg af a-kassemedlemskab, mens ansøgeren var i beskæftigelse, indgå som moment, der kunne tillægges vægt i vurderingen af en ansøgning om hjælp.

Arbejdsdirektoratet har i udtalelse af 3. marts 2004 supplerende oplyst, at spørgsmålet om tilbagebetalingspligt træffes ud fra et samlet skøn over de konkrete omstændigheder i sagen.

Efter Arbejdsdirektoratets opfattelse er et medlemskab af en a-kasse en faktor, der har betydning for en persons økonomi, og det bør derfor indgå i den samlede vurdering.

Arbejdsdirektoratet har i den forbindelse henvist til, at et medlem af en a-kasse, som melder sig ud og dermed mister en allerede opnået ret til dagpenge, aktivt selv har forringet sin økonomiske situation, hvorfor der kan være grundlag for at træffe afgørelse om tilbagebetalingspligt.

Afsluttende bemærker Arbejdsdirektoratet, at denne vurdering ikke er afhængig af det principielle spørgsmål, om kontanthjælpsmodtagere kan pålægges medlemskab af en a-kasse.

Statsamtets udtalelse :

Det tilsyn, som de kommunale tilsynsmyndigheder udøver, er et retligt tilsyn.

Det betyder, at statsamtet fører tilsyn med, at kommunerne overholder den lovgivning, der særligt gælder for offentlige myndigheder.

Dette fremgår af § 48, stk. 1 i lov om kommunernes styrelse (styrelsesloven - lovbekendtgørelse nr. 968 af 2. december 2003).

Statsamtet kan ikke tage stilling til, om Christiansfeld Kommunes dispositioner er rimelige eller hensigtsmæssige, eller til spørgsmål vedrørende skønsudøvelsen, så længe skønnet udøves indenfor de rammer, der er fastsat i lovgivningen.

At lovgivningen overlader kommunen et skøn, er ikke ensbetydende med, at kommunen er retligt ubunden i sin administration.

Kommunen er således som enhver forvaltningsmyndighed forpligtet til at overholde forvaltningsretlige retsgrundsætninger, herunder alene inddrage saglige/lovlige kriterier i sin skønsudøvelse. Visse kriterier kan endvidere være obligatoriske at inddrage i skønsudøvelsen, og der er grænser for adgangen til at sætte skøn under regel.

Kommunens overholdelse af de retlige grænser, som sådanne retsgrundsætninger og principper sætter, kan statsamtet som tilsynsmyndighed tage stilling til.

Det fremgår af § 93, stk. 1 i lov om aktiv socialpolitik (aktivloven – lovbekendtgørelse nr. 709 af 13. august 2003 med senere ændring), at kommunen kan træffe beslutning om tilbagebetaling, når der ydes hjælp, blandt andet fordi modtageren har udvist uforsvarlig økonomi, jf. § 93, stk. 1, nr. 1.

Aktivlovens § 93 og § 94 angiver udtømmende de tilfælde, hvor en kommune kan træffe afgørelse om, at hjælpen skal tilbagebetales, hvilket fremgår af punkt 438 i Socialministeriets vejledning nr. 39 af 5. marts 1999 om aktiv social politik. Der henvises endvidere til forarbejderne til aktivlovens § 91 og § 92 (nu § 93 og § 94 i aktivloven) LF 230 1996-1997, 2. samling.

Spørgsmålet om, hvornår der er udvist uforsvarlig økonomi, er imidlertid ikke nærmere beskrevet i bestemmelsen, og der er derfor overladt kommunen et skøn.

Spørgsmålet i sagen er således, om kommunen ved vurderingen af, om der er udvist uforsvarlig økonomi, kan inddrage en oplysning om, at kontanthjælpsmodtageren ikke er eller vil være medlem af en a-kasse.

Det fremgår blandt andet af punkt 439 i ovennævnte vejledning, at kommunen kan stilles krav om tilbagebetaling, hvis modtageren har udvist uforsvarlig økonomi ved f.eks. at melde sig ud af sin A-kasse og dermed miste retten til dagpenge.

Af forarbejderne til ændringen i betingelserne for at kræve tilbagebetaling indført som § 93, stk. 1, nr. 2 i aktivloven (LF 47 2002-2003, 1. samling), fremgår følgende : "Tilbagebetaling kan blive aktuel i en række tilfælde, hvor en person kan bebrejdes, at pågældende har opgivet andet forsørgelsesgrundlag, blandt andet ved uforsvarlig økonomi ved at melde sig ud af sin a-kasse, ubegrundet at opgive job, afvist et rimeligt tilbud om arbejde eller aktivering eller indfri uforfaldne gældsposter kort før ansøgning om hjælp".

På denne baggrund finder statsamtet, at det ved vurderingen af om der foreligger uforsvarlig økonomi, vil være sagligt for kommunen at inddrage en oplysning om, at den pågældende **har opgivet** andet forsørgelsesgrundlag, blandt andet ved at **melde sig ud** af sin a-kasse **kort før** ansøgningen om hjælp.

Begrundelsen er, at det aktuelle behov for hjælp kan tilregnes ansøgeren som et uforsvarligt forhold, fordi ansøgeren ved at opgive sin dagpengeret på et tidspunkt, hvor et forsørgelsesbehov er aktuelt eller forudsigeligt, foretager dispositioner, der ikke står i forhold til den økonomiske evne.

På baggrund af de foreliggende forarbejder og Arbejdsdirektoratets udtalelser gengivet ovenfor finder statsamtet imidlertid, at der ikke er hjemmel til, at en kommune ved vurderingen af, om der foreligger uforsvarlig økonomi, jf. aktivlovens § 93, stk. 1, nr. 1, kan inddrage andet end ansøgerens aktuelle forhold.

Bestemmelsen giver således ikke kommunen adgang til at foretage en vurdering af de valg, som ansøgeren har foretaget tidligere i livet, herunder vedrørende a-kassemedlemskab.

Udgangspunktet er, at der ved administrationen af aktivloven ikke kan stilles krav om medlemskab af en a-kasse.

Det er derfor statsamtets opfattelse, at det ikke vil være sagligt at inddrage en oplysning om, at pågældende kontanthjælpsmodtager ikke er eller vil være medlem af en a-kasse, medmindre den pågældende tidligere har været medlem og har meldt sig ud kort før ansøgningen om hjælp.

Det vil således heller ikke være sagligt at tillægge en oplysning om manglende medlemskab af en a-kasse vægt i tilfælde, hvor den pågældende i forbindelse med tidligere ordinær beskæftigelse kunne have forsikret sig mod arbejdsløshed.

I øvrigt :

Vi har sendt en kopi af udtalelsen til Arbejdsdirektoratet.

Udtalelsen vil snarest blive gjort tilgængelig på statsamtets hjemmeside.

Kopi af udtalelse fra Arbejdsdirektoratet vedlægges.

Med venlig hilsen

Torben Sørensen
statsamtmand

/Stella Bøttger
specialkonsulent